

DET KONGELIGE FORSVARSDEPARTEMENT

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

Deres ref.:

Vår ref.:

Dato:

2015/3122-6/FD II 4/TBT

19.01.2016

Mulighetsstudien - høringskommentarer

Forsvarsdepartementet (FD) viser til brev av 17. august 2015 der Justis- og beredskapsdepartementet (JD) sender på høring rapporten *Mulighetsstudien — vurdering av nasjonale og regionale øvings- og kompetansesentre*. FD gir med dette et samlet svar fra forsvarssektoren.

Bakgrunn

Studien er utarbeidet av en tverrsektoriell arbeidsgruppe på oppdrag fra JD. Utforming av mandat og sammensetning av arbeidsgruppen ble gjort i samråd med FD og Helse- og omsorgsdepartementet. Forsvarsstaben (FST) representerte Forsvaret i arbeidsgruppen.

Formålet med studien har vært å kartlegge status og fremtidige behov for felles øvinger og kompetanse, herunder om det skal opprettes et eller flere sentre for dette formålet. Det inngikk som en del av oppdraget å vurdere Forsvarets behov knyttet til øvings- og kompetansesenter for å ivareta sivilt-militært samarbeid rettet mot å yte bistand til sivile beredskapsaktører, men ikke Forsvarets behov for slikt senter relatert til ivaretagelse av sine primæroppgaver.

Arbeidsgruppens hovedanbefalinger

Arbeidsgruppen anbefaler følgende hovedtiltak (kap. 8.1 i studien):

- Formalisering og forankring av overordnet ansvar for samvirke (hos JD)
- Etablering av et nasjonalt tverrfaglig kompetansesenter for samvirke (ved utvikling av Politihøgskolen med bistand fra andre aktuelle kompetansemiljøer)

Postadresse:
Postboks 8126 Dep.
0032 Oslo

Kontoradresse:
Glacisgata 1
Oslo

Telefon:
23 09 80 00

Saksbehandler:
seniorrådgiver Torbjørn Tynning
Seksjon for nasj. sikkerhetspol. krisehåndtering
og beredskap

E-postadresse:
postmottak@fd.dep.no

Webside:
www.regjeringen.no/fd

Org.nr.:
972 417 823

- Etablering av to regionale øvings- og kompetansesentre for samvirke (med basis i de eksisterende statlige kompetansesentrene – Sivilforsvarets beredskaps- og kompetansesenter på Starum og Norges brannskole i Fjelldal)
- Bedre og systematisk utnyttelse av eksisterende lokale øvingsentre
- Styrking av Hovedredningssentralens tilsyn og veiledning av de lokale redningssentralene

FDs vurdering av studien

Generelt

FD støtter arbeidsgruppens syn om at det er behov for å styrke samvirkeevnen til beredskapsaktørene, og herunder også Forsvaret. FD viser til at en rekke overordnede styringsdokumenter de senere årene har gitt prioritet til videreutvikling av det sivilt-militære samarbeidet. Dette er en av hovedprioriteringene også i årets forsvarsbudsjett. Sivil-militær samhandling skal gis høy prioritet gjennom målrettet øvings-, kurs- og treningsvirksomhet. Fra 2016 skal sivil-militære øvelser i større grad inneholde elementer av øving av sivil støtte til Forsvaret.

Studien omfatter i hovedsak de sivile beredskapsetater, og i mindre grad forsvarssektoren siden den innenfor studiens temamessige avgrensning ikke har primæransvar men er en støtteressurs. FD har i det videre valgt i hovedsak å avgrense kommentarene til forhold som særlig berører forsvarssektoren. FD kan i hovedsak slutte seg til fremstillingen av forsvarssektoren og de anbefalinger som berører sektoren. Nedenfor følger noen nærmere kommentarer til enkeltdeler av studien.

Formalisering og forankring av overordnet ansvar for samvirke (hos JD)

Arbeidsgruppen anbefaler at JD får ansvaret for å utarbeide strategiske planer, utforme effektmål, resultatmål, resultatkrav, tildelingsbrev og andre relevante dokumenter overfor andre aktuelle departementer, etater og kompetansesentre innenfor samvirkeområdet, så langt dette ikke strider mot ansvarsprinsippet. FD mener det er naturlig at JD som del av sin samordningsfunksjon tar et særskilt ansvar for å sikre godt samvirke. Samtidig kan flere av de anbefalte oppgavene i praksis kunne bli vanskelige å balansere opp mot ansvarsprinsippet. For øvrig legger FD til grunn at den rollen som gruppen anbefaler at JD på nasjonalt nivå tar for det formelle, overordnede, koordinerende ansvaret for samvirke, er en videreutvikling av JDs rolle innenfor rammene av den samordningsfunksjon departementet har for samfunnssikkerhet og beredskap på sivil side. Det legges videre til grunn at det ikke er snakk om en operativ rolle og myndighet som går utover rammene for dagens sektoransvar og ordning med lederdepartement ved krisehåndtering.

Videre anbefaler gruppen at JD, for å oppnå bedre samvirke gjennom øving og utdanning, bør fastsette en nasjonal strategi og føringer for samvirke. FD mener at for å oppnå god effekt av en slik strategi må den utarbeides med medvirkning fra alle berørte sektorer, og besluttes med tilslutning fra alle berørte departementer.

Etablering av et nasjonalt kompetansesenter for samvirke, to regionale øvings- og kompetansesentre for samvirke og bedre og systematisk utnyttelse av eksisterende lokale øvingsentre

Gruppen mener at Forsvaret ikke vil være en primærbidragsyter ved et nasjonalt, tverrfaglig kompetansesenter for samvirke. Forsvaret må imidlertid være representert for å kjenne organisering og samvirke på sivil side, og samtidig bidra til at sivil side kjenner organisasjonen og prosedyrer i Forsvaret. Gruppen anslår at behovet er et halvt årsverk fra forsvarssektoren (av totalt åtte årsverk ved det nasjonale senteret). FD støtter vurderingen av at Forsvaret ikke vil være en primærbidragsyter. Det vil likevel være naturlig at Forsvaret bidrar faglig på et senter for samvirke dersom dette skulle bli opprettet. Omfanget og måten å bidra på må avklares nærmere i den videre prosessen. Dette må også ses i sammenheng med en nærmere avklaring av hvordan merkostnadene ved tiltakene skal dekkes inn. Studien omtaler personellkostnader, men i mindre grad kostnader knyttet til investeringer for å etablere de ulike sentrene. Dette vil trolig innebære et fremtidig kostnadspådrag og burde kommet bedre frem i det helhetlige bildet. FD ser behov for at regjeringen blir invitert til å ta stilling til håndteringen av de økonomiske og administrative konsekvenser av anbefalingene som fremgår av studien før det eventuelt blir tatt en beslutning om etablering av sentrene.

I høringskrivet fra JD fremgår det at Mulighetsstudien ikke inneholder mange alternative løsninger for hvordan man kan imøtekomme fremtidig behov for felles øvinger og kompetanse blant beredskapsaktørene. JD ber derfor om supplerende innspill til alternative løsninger. FD mener studien legger liten vekt på hvilke fasiliteter som trengs for å øve samvirke mellom beredskapsaktørene og i hvilken grad disse i dag er tilstede ved de foreslåtte sentrene. FD gjør oppmerksom på at Forsvarets øvingsarenaer kan tilby noe, men likevel begrenset, kapasitet og fasiliteter som kan nyttes for å trene på slikt samvirke. Det vises til at politiet allerede i dag er bruker av noe av kapasiteten.

FD gjør oppmerksom på at som følge av ny langtidsplan for forsvarssektoren kan enkelte av Forsvarets anlegg få endret bruk. Dette kan i noen tilfeller være begrensende på mulighetene for bruk som øvingsarena, men kan i andre tilfeller gi nye muligheter for sivil bruk dersom anleggene skulle bli avhendet. Eventuell sivil bruk av Forsvarets fasiliteter må tilpasses ledig kapasitet, Forsvarets egne behov knyttet til fasilitetene, sikkerhets- og beredskapsmessige forhold og være til kostnadsdekkende priser.

Øvrige forhold

Gruppen peker på at det er behov for samordning og standardisering av begreper (terminologi) som benyttes av beredskapsaktørene og herunder også Forsvaret. Felles lederutdanning og felles læremateriell vil iht gruppen være hensiktsmessig. FD mener det er viktig å unngå misforståelser i operativt samvirke, og at terminologi bør samordnes så langt det ikke går utover etatenes behov for etatsspesifikke begreper. Forsvaret er imidlertid en etat med andre kjerneoppgaver enn å bidra til sivil krisehåndtering. Det vil derfor ikke være hensiktsmessig for Forsvaret å fullt ut samordne og standardisere begreper, utdanning, ledelsessystemer og øving med sivile etater. Det vil for Forsvaret også være hensiktsmessig

å benytte begreper som er etablert i internasjonalt militært samarbeid. Felles lederutdanning og felles læremateriell må for Forsvarets del begrenses primært til kompetansehevende tiltak innen sivilt-militært samvirke. Det må også legges til grunn at Forsvarets bistand til sivile myndigheter iht bistandsinstruksen gjennomføres som en selvstendig bistandsoperasjon, noe som kan redusere behovet for felles løsninger og samvirkeopplæring.

Det fremgår av studiens avgrensninger at den kun omfatter vurderinger knyttet til behov for samvirke og samordning i fredstid. FD mener at fremtidige kompetansehevende tiltak innen samvirke bør omfatte hele kriseskalaen fra fredstidshendelser via sikkerhetspolitisk krise til væpnet konflikt. Mange samvirke-utfordringer vil være de samme på ulike deler av kriseskalaen, men hendelser på øvre del av skalaen kan utløse noen særskilte utfordringer bl a som følge av trusselsituasjonen etatene må operere under og folkerettslige rammer for sivilt-militært samarbeid og ansvarsdeling. Slike hendelser vil også medføre behov for støtte fra sivile beredskapsaktører til Forsvaret.

Det fremgår av JDs høringsbrev at departementet ønsker innspill til aktuelle deltakere til en arbeidsgruppe som skal følge opp høringen. FD foreslår at forsvarssektoren blir representert i arbeidsgruppen med FST og FB.

Med hilsen

Henning Vaglum (e.f.)
ekspedisjonssjef

Lars S Lervik
oberst

Dokumentet er elektronisk godkjent og signert, og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Kopi til:
Avdeling for økonomi og styring
Avdeling for forsvarspolitik og langtidsplanlegging
Forsvarsstaben
Forsvarsbygg
Forsvarets forskningsinstitutt

Intern kopi: FD III
FD IV